https://achterderug.nl

VRAGENBUS

A. B. te **C.** — Langdurige kliergezwellen zijn steeds de uiting van een zoogenaamd scrofuleus gestel. De scrofulose is een over de geheele aarde verbreide chronische ziekte, die vooral in streken met een vochtig klimaat veel voorkomt. De ziekte is veelal erfelijk, chronische ziekten der ouders hebben dikwijls scrofulose der nakomelingschap ten gevolge. Een homoeopathisch middel, waardoor de kliergezwellen *spoedig* verdwijnen of althans onzichtbaar worden, bestaat niet. Bij het *chronische* karakter der ziekte moet men al zeer tevreden zijn, als in verloop van maanden het gestel zoodanig verbeterd wordt, dat de gezwellen langzamerhand afnemen. Hiertoe kunnen zeer zeker homoeopathische middelen o.a. *Sulfur, Calcarea carbonica, Jodium*, enz. goede diensten bewijzen; van even groot belang is evenwel de leefwijze en het diëet, het oponthoud in de buitenlucht en de verpleging der huid door wasschingen en baden. Wat het diëet betreft, zijn vooral scherp gezouten en sterk gekruide spijzen te vermijden; nuttig is het, een tijdlang het zoogenaamde lacto-vegetabile diëet (groenten, vruchten, brood, meelspijzen, melk en eieren) op te volgen.

Wat uw verdere vraag betreft, deze is niet geschikt ter beantwoording in de Vragenbus. Wij vermoeden, dat het door u genoemde verschijnsel eveneens met de scrofulose in verbinding staat, raden u echter ten zeerste aan, u aan een nauwkeurig onderzoek door een geneesheer te onderwerpen.

C. J. O. te **U.** — Het geval van uw 16-jarige dochter, die aan *hydrocephalus* of waterhoofd, zooals de Nederlandsche naam is, lijdt, is van wetenschappelijk standpunt beschouwd interessant, daar het zelden voorkomt, dat bij een dergelijken hoofdomvang (86 cM. omvang boven de oogen) het verstand normaal is. Dat het een zeldzaam geval is, bewijzen ook wel de bezoeken van talrijke artsen, die, zooals u schrijft, het kind zijn komen zien. Hydrocephalus kan aangeboren zijn of in het verloop van ziekten ontstaan. Eerstgenoemde gevallen zijn meestal ongeneeslijk, de kinderen worden niet oud, blijven in hun lichamelijke en verstandelijke ontwikkeling ten achter en worden gewoonlijk, als zij in leven blijven, idioot. Overigens moet deze ziekte niet verwisseld worden met de vergrooting van den schedel, die bij *Engelsche ziekte* voorkomt. Zulke gevallen kunnen soms genezen worden, als zij vroegtijdig genoeg behandeld worden. Daar uw dochter nu in de laatste maanden aanvallen van epileptischen aard heeft gehad, schijnt de toestand toch nog kritiek te kunnen worden. Dat door gepaste homoeopathische geneesmiddelen hierin nog beterschap zou kunnen bewerkt worden, houden wij niet voor onmogelijk, wij raden u echter aan, u persoonlijk tot een homoeopathisch geneesheer te wenden en het kind te laten onderzoeken. Is dit bij de van het vasteland geïsoleerde ligging uwer woonplaats in het tegenwoordige jaargetijde niet goed mogelijk, dan kan het geen kwaad, voorloopig de proef te nemen met *Zincum cyanatum*, waarvan u de 4de decimale verwrijving kunt geven, daarvan eenmaal per dag een mespunt vol. Tevens moeten koffie en thee vermeden worden, natuurlijk ook wijn en bier, en moet een streng lacto-vegetabiel diëet opgevolgd worden. Over dit laatste vindt u uitvoerige mededeelingen in No. 12 der Homoeopathische Bibliotheek, getiteld: „Het homoeopathisch diëet," dat wij u aanraden u aan te schaffen. (Prijs 45 cts.)

LEVENSBESCHRIJVING

van wijlen Prof. A. Brummelkamp,

door zijn jongsten zoon A. Brummelkamp.

Deze schrijver geeft *volle maat*.

Er behoort schrijversmoed — en uitgeversmoed — toe, om in onze twintigste eeuw te komen met een biografie, die uitdijde tot zeshonderd bladzijden, groot formaat en dicht bedrukt! Ons tegenwoordig geslacht houdt van *kort*. De krant moet vooral *korte* stukjes geven; de preek, 's Zondags, moet vooral *kort* zijn. Alleen de roman in afleveringen is niet spoedig te lang . . . . helaas!

Wijlen Prof. *A. Brummelkamp* was een boeiende figuur in de laatste helft der vorige eeuw. Weinigen onzer zullen hem gekend hebben in zijn jonge jaren of zelfs in de kracht van den mannelijken leeftijd. Wie zich zijner herinnert, heeft het beeld bewaard van den sympathieken grijsaard, wien de witte kroeskroon des ouderdoms waarlijk sierde, en die tot aan het einde iets frisch en jeugdigs behield; Christen-optimist, wiens levendig karakter zijn zwaarmoedigen kerk- en geloofsgenoot wel eens vragen deed, héél in stilte, ... of er wel „echt werk" aan hem gebeurd zou zijn . . . . . Maar had hij dan „vader Brummelkamp" weer hooren preeken, ja! dan kón het toch niet anders, of wie zóó putten kon uit de overvloeiende fontein van genade, die moest toch zèlf óók genade aan zijn hart hebben gekend . . . .

Brummelkamp bracht onwillekeurig soms op een dwaalspoor.

De „Afgescheidenen" uit het midden der 19e eeuw waren geen engelen, en hoeveel „oprecht geloof" er ook in hun kringen schitterde, ze hadden soms ook zoo hun ideeën, waar ze aan vasthielden of 't geloofsartikelen waren.

Daar hadt ge bv. de „Gezangen."

In eenvoudigheid des gemoeds meenden velen hunner, dat geen kind van God een „gezang" kon dichten of zingen, en op hun gezelschappen zou een storm ontketend zijn, als een het gewaagd had, voor te stellen met een gezangvers God te loven voor Zijn onvolprezen liefde! Meê om der gezangen wille waren zij immers „de Kerk uitgegaan," en wie er 't ergst tegen foeterde, schold ze „liedekens des duivels," waarmee deze de „kinderen Sions" in slaap trachtte te wiegen.

Ze waren te goeder trouw, deze lieden, al wisten ze de „vele treffelijke liederen," waarvan *Groen van Prinsterer* sprak, niet te schiften uit den *bundel*, die volgens denzelfden schrijver zich kenmerkt door „velerlei loslating van het kenmerkende der geloofsleer." En als ze dan hoorden, hoe een *Brummelkamp* die „treffelijke liederen" zóng, ja hoe hij — gelijk ook zijn levensbeschrijver hier meedeelt — als 't ware met een gezangvers op de lippen de eeuwigheid inging . . . . dan konden *zij* daar, op hún standpunt, niet bij en schudden het hoofd . . . .

Zoo ook, als ze zagen, hoe *Brummelkamp* met mannen der „groote kerk" saam bidstond hield en zong en redevoerde — zelfs met „ethischen" — dan vatten ze dit niet van een der vaderen van de „afscheiding" . . . .

Brummelkamp was, wat men noemt, een „ruim" man. *Te* ruim, vonden sommigen bij zijn leven wel. 't Is niet het juiste woord, want *Brummelkamp* maakte de mazen van het evangelische vischnet nooit grooter dan naar bijbelsche maat geoorloofd was . . . . een andere vraag is, of zijn „ruim hart" hem niet meermalen teleurstelde in 't waardeeren van menschen. . . . .

Maar aan den anderen kant was de beminnelijke „voortrekker" óók weer nauw, scherp, punctueel en week hij geen schrap van zijn standplaats.

Hij was man, vader, der „Scheiding."

Gelukkig kan men in ónze dagen over de „Scheiding" en al wat daarmee in verband staat, spreken en schrijven, zonder vóór- en tegenstander dadelijk op te jagen en in 't harnas te drijven. De weinigen, die zich in hun nieren geprikkeld gevoelen, zoodra de „Afscheiding" ter sprake komt, wil ik in gemoede waarschuwen liever dit boek niet te lezen, opdat ze niet geërgerd worden. Het is in waardigen stijl geschreven, in goeden toon gehouden, geschiedkundig juist en wèl gedocumenteerd; het is voor een „afgescheiden ziel" om van te smullen, en voor een „hervormd mensch" om het hier en ginds met vraagteekens tatoeëerende alevel interessant te vinden. . . . maar het is geen zoetig boek, zoomin als *Brummelkamp* een zoetelijk man was.

https://achterderug.nl

Hier is een zoon der Scheiding, die met conscientieuze getrouwheid en biografisch talent een vader der Scheiding in zijn leven en arbeid schildert. En als 't over kerkelijke toestanden gaat, dan nemen vader nòch zoon een blad voor den mond, dàt is te begrijpen . . . . èn te loven! 't Boek als biografie zou mislukt zijn, als we niet telkens 't slagzwaard glinsteren zagen, dat deze „voorvechter" opheft tegen het „Haagsche genootschap." Maar voor wie dezen wàren *Brummelkamp* liever niet ziet, is 't goed dat de beschrijver het even ópmerkt.

De oude hoogleeraar wordt hier gegeven, zooals hij wàs. En de zoon moge 't niet afkeuren, hij verheelt toch niet, dat voor den vader de *Scheiding* eigenlijk de spil was, waarom het vaderland draaide, zóó dat de „ruime" man op *dit* punt zelfs „eng" zijn kon in zijn ingewanden. Enkele jaren vóór de Doleantie schrijft hij zelfs 'n ietwat hartstochtelijken brief, om een „kind der Scheiding," die aan de „Vrije" was gaan studeeren, naar Kampen te halen. Maar niet zoodra was de Doleantie uitgebroken en hadden de mannen der „Vrije" het „genootschap" meê den scheidbrief gegeven, of *Brummelkamp* toog van pastorie tot pastorie, om de broederen te sterken in den strijd.

Intusschen — zelfs een lang en bewogen leven als dat van dezen geboren Amsterdammer, die altijd een zwak voor zijn vaderstad hield, zou allicht geen zeshonderd bladzijden hebben mogen vullen, als niet de auteur zijn taak ruim had opgevat en ons een boeiende beschrijving had gegeven van — gelijk het feitelijk zou moeten luiden — „Brummelkamp, zijn omgeving en zijn tijd." *Hij* toch staat vóóraan op de schilderij, maar rondom hem is 't àl leven en beweging van mannen uit zijn tijd en zijn kring, waarmee nadere kennismaking alleszins de moeite loont.

Voor hem, die het geestelijk en kerkelijk leven onzer vaderen kénnen wil, zooals zich dit in de 19e eeuw ontwikkelde, is dit boek een ware goudmijn. De man van stand en kennis mocht deze „kinderen der Scheiding" lippekrullend de „nachtschool" noemen en de „heffe des volks" hen tot in geslachten met smaad en straatvuil overladen . . . . geen kenner onzer historie, die niet toegeeft, dat in deze smalle, verschoven zoom onzer natie een deel „volkskracht" school, waarvan de energie nóg door- en náwerkt.

Het zou, om ons alleen tot maatschappelijk terrein te bepalen, de moeite loonen, om op tal van plaatsen na te gaan, hoe de nakomelingen van de „eerstelingen der Scheiding" zich door noeste vlijt en taaie volharding een eereplaats onder hun medeburgers verworven hebben.

Wilt ge iets van die kracht leeren kennen en van het geloof, dat als de groote *motor* deze kracht in beweging bracht, dan moet ge in dit boek bv. de hoofdstukken lezen over de Emigratie onder *Van Raaltes* leiding, halverwege de 19e eeuw, naar Amerika ondernomen.

Bijna was *Brummelkamp* óók gegaan.

Maar al bleef hij ten slotte hier — jarenlang was hij de man, dien men raadpleegde; in wiens huis de broederen saâmkwamen, eer de groote tocht over de wateren aanving; met wien ze nog lang in briefwisseling bleven, als ze in 't nieuwe vaderland waren aangekomen.

Welk een eenvoudig, kinderlijk geloof!

Maar welk een gróót geloof: een geloof, dat bergen van zwarigheden verzette.

Als ge daar bv. leest van die eenvoudige boerenvrouw uit de oostelijke achterhoeken van ons land. Haar gezichtskring was altijd eng begrensd; in aardsche zaken keek ze weinig verder, dan de glooiende heuvels, waar haar dorpsgenooten eeuw in, eeuw uit rogge teelden. Maar haar geestelijke horizon reikte verder dan die van vele geleerde geesten: reikte tot in den hemel, waar de Vader, *hàár* Vader troonde, die haar in Christus Jezus tot Zijn eigendom had verklaard.

En als ze straks de groote reize heeft aanvaard, óók om vooruitgang in sociaal opzicht, maar bovenal om onder den ban uit te komen, dien de wereld hier over al wat „afgescheiden" is heeft uitgesproken; als dan een zware storm het schip overvalt, zoo dat de meest ervaren schipper verbleekt; en als dan iedereen denkt, dat het schip vergaat, was het voor deze eenvoudige moeder in Israël „een zalige nacht; ik was in den hemel!" En door 't bulderen van den storm heen, zong ze in stilte bij zichzelf Davids psalm: „U zullen als op Mozes' beê, ofschoon uw pad loopt door de zee, geen golven overstroomen."

Waar zóó de Goddelijke genade werkt, daar zit er „ras" in het volk en — hoe ook achteruitgezet en teruggeduwd; hoe ook met vele verkeerdheden en lastige eigenaardigheden behépt — daar kómt dat volk er, en moet ieder ten slotte erkennen, dat het een integreerend deel onzer natie was, waarmee, hoewel klein in getal, de man die volk en historie kennen wil, rekenen moet.

Ik heb in langen tijd geen boek gezien, dat historie-getrouw zúlk een helder licht wierp op dat deel onzer „nieuwste geschiedenis." Niet slechts voor ons *kerkelijk* leven, maar evenzeer voor ons maatschappelijk, huiselijk, geestelijk leven is dit boek van beteekenis. „In 't verleden ligt het heden," zong Bilderdijk. Wie 't nááste verleden, dat vaak 't méést veronachtzaamd wordt, beter wil leeren kennen, moet het in de eerste plaats van zúlke boeken hebben.

P. Br.

De Staatsman Talleyrand.

(1754—1838)

Mannen van invloed en beteekenis hebben gevleugelde woorden achtergelaten.

In die woorden openbaart zich hun innerlijk zijn; daar komen de roerselen van hun bestaan bloot; daar zijn de uitgangen van het hart.

Zoo'n gevleugeld woord is van Talleyrand [1]) afkomstig.

„De mensch," heeft hij gezegd, „ontving zijn tong, om zijn gedachten te verbergen."

Doch dit gevleugelde woord is niet oorspronkelijk; in elk geval moet Talleyrand de eer deelen met Macchiavelli, den Italiaanschen staatsman, die drie eeuwen vroeger door de beginselen, die hem dreven, Italië onveilig maakte.

De eer . . . .

Maar kan er bij zoo'n uitdrukking wel van eer worden gesproken? Is ze niet meer berucht dan beroemd? Is ze niet een verschrikkelijke leugen, die slechts op de hoogeschool van veinzerij en huichelarij geleerd kan worden?

Geheimzinnig en glibberig zijn de paden, waarop de staatkunde gaat, en de voorzichtigheid der slangen wordt er meer in praktijk gebracht dan de oprechtheid der duiven. Dit neemt echter niet weg, dat elke staatkunde, die uit huichelarij en veinzerij is saamgeweven, in botsing komt met het rechtsgevoel, en in de Goddelijke weegschaal gewogen, te licht zal worden bevonden.

Bestudeer het gelaat van Talleyrand — ligt er niet iets ondoorgrondelijks in? Met zijn tong heeft hij de menschen misleid, en van zijn gelaat heeft hij een masker gemaakt — deze man, die volgens een bewering van Victor Hugo den grooten Napoleon als een stroopop leidde, is een van de grootmeesters der Europeesche staatkunde op het einde der achttiende en het begin der negentiende eeuw geworden.

Hij bezat een koelbloedigheid, die bewonderenswaardig zou kunnen worden genoemd, indien zij zich niet zoo cynisch dorst openbaren; hij beschikte over een menschenkennis, die ver boven het gewone peil uitging; ofschoon hij een kreupelen voet had, was hij al zijn collega's te vlug af, en hij overtrof al zijn tijdgenooten, Metternich en Castlereagh, Fouché en Nesselrode niet uitgezonderd, in list en sluwheid.

Toen de groote revolutie losbarstte, was hij bisschop van Autun, maar hij liet den bisschopsmijter in den steek, werd president der Nationale Vergadering, en dreef den verkoop der geestelijke goederen door. Hij scheen

[1]) Spr. uit: Talráng.